SVERIGES RIKSDAG

Motion till riksdagen 2026/27:2446

av Annelie Hastig Olsson (M)

Återinförande av flygräddningstjänsten i Försvarsmaktens egen regi

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att återinföra FRÄD (flygräddningstjänst) i Försvarsmaktens egen regi och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Sveriges flygräddningstjänst är en samhällsviktig verksamhet där förmågan att snabbt och effektivt kunna rädda människoliv måste stå i centrum. Verksamheten ställer höga krav på personalens kompetens, helikoptrarnas tekniska tillgänglighet, den operativa ledningen och förmågan att verka under svåra väder- och verksamhetsförhållanden.

Historiskt har Försvarsmakten haft en egen organisation för flygräddningstjänst, FRÄD. När verksamheten överfördes till Sjöfartsverket förändrades organisationen i grunden. Sedan dess har den helikopterburna räddningsverksamheten återkommande haft utmaningar när det gäller bland annat teknisk tillgänglighet, väderbegränsningar, bemanning, arbetstider och organisatorisk uthållighet.

Även om förbättringar har genomförts kvarstår frågor om verksamhetens långsiktiga robusthet och förmåga att upprätthålla en tillförlitlig beredskap.

Det är viktigt att skilja mellan att helikoptrar formellt är tillgängliga och att det faktiskt finns en komplett och uthållig organisation som kan genomföra räddningsinsatser när behov uppstår.

Sverige behöver en organisation som kan garantera en hög operativ förmåga, även vid tekniska störningar, personalfrånvaro och krävande väderförhållanden.

Försvarsmakten har en etablerad organisation för kvalificerad helikopterverksamhet. Där finns kompetens och erfarenhet inom flygoperationer, tekniskt underhåll, utbildning, ledning och personalförsörjning.

Försvarsmakten är dessutom organiserad för att upprätthålla operativ beredskap under krävande förhållanden och har en naturlig koppling till Sveriges samlade försvarsförmåga. Det finns därför skäl att pröva möjligheten att återinföra FRÄD som en egen verksamhet inom Försvarsmakten.

Detta ska inte innebära en lösning där Försvarsmakten enbart tillhandahåller helikoptrar eller personal till en annan myndighet. Försvarsmakten bör själv äga och ansvara för verksamheten, inklusive helikoptrar, besättningar, utbildning, tekniskt underhåll, personalförsörjning och operativ ledning.

En sådan organisation skulle skapa en tydligare ansvarsfördelning och bättre förutsättningar för långsiktig kompetensuppbyggnad, beredskap och operativ uthållighet.

Ett återinförande av FRÄD i Försvarsmaktens egen regi ska inte innebära att samhällets behov av civil flygräddning minskar eller att ansvaret för räddningsinsatser blir otydligt. Tvärtom bör Försvarsmakten ges ett tydligt och reglerat uppdrag att även genomföra civila flygräddningsinsatser inom ramen för den nationella räddningsberedskapen.

Det civila ansvaret för larmhantering, räddningsledning och samordning med andra myndigheter behöver samtidigt säkerställas genom tydliga regelverk och överenskommelser. På så sätt kan Försvarsmakten ansvara för den operativa helikopterorganisationen samtidigt som den civila räddningstjänstens behov och ansvar tillgodoses.

Sveriges säkerhetspolitiska läge har förändrats kraftigt. Kraven på såväl det militära som det civila försvaret har ökat. I detta läge bör statens samlade helikopterresurser och räddningsförmåga ses över ur ett bredare totalförsvarsperspektiv.

En egen FRÄD-organisation inom Försvarsmakten skulle kunna bidra till bättre samordning av helikopterkompetens, utbildning, underhåll, ledningsförmåga och

personalresurser. Den skulle också kunna ge Sverige en mer sammanhållen organisation för att hantera räddningsuppdrag under fredstida förhållanden, kriser och höjd beredskap.

I den statliga utredningen Ds 2026:9 föreslås förändringar av organisationen för sjö- och flygräddningstjänsten, däribland att det operativa ansvaret flyttas från Sjöfartsverket till Kustbevakningen. Det är positivt att behovet av en förändrad organisation uppmärksammas. Det är emellertid inte självklart att en flytt till Kustbevakningen är den bästa långsiktiga lösningen. Innan staten fattar beslut om en ny organisation bör alternativet att återinföra FRÄD inom Försvarsmakten prövas fullt ut.

Sverige behöver en robust och långsiktigt hållbar organisation för flygräddningstjänsten. Det är en verksamhet där hög tillgänglighet, kompetent personal och fungerande beredskap kan vara direkt avgörande för människors överlevnad.

Erfarenheterna från den nuvarande organisationen visar att det finns anledning att ompröva hur verksamheten bedrivs och var ansvaret ska ligga. Försvarsmakten har kompetensen, infrastrukturen och den operativa organisation som gör det motiverat att återinföra FRÄD i egen regi. Målet bör vara att Försvarsmakten återtar ett samlat ansvar för verksamheten och självständigt bedriver den med egna helikoptrar, egna besättningar, eget underhåll och egen operativ ledning. Detta ska kombineras med ett tydligt uppdrag att även tillgodose Sveriges civila flygräddningsbehov.

Människors liv och säkerhet, Sveriges beredskap och en långsiktigt hållbar operativ förmåga måste vara avgörande för hur verksamheten organiseras.

Regeringen bör därför överväga en utredning om att FRÄD återinförs i Försvarsmaktens egen regi.

Annelie Hastig Olsson (M)